

ALEŠ CIBULKA

Věčné tváře českého filmu

ve vzpomínkách a fotografiích

FRAGMENT

Věčné tváře českého filmu ve vzpomínkách a fotografiích

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz

FRAGMENT

Aleš Cibulka
Věčné tváře českého filmu ve vzpomínkách a fotografiích – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

ALEŠ CIBULKA

Věčné tváře českého filmu

ve vzpomínkách a fotografiích

Graficky upravila Monika Pavlovičová

FRAGMENT

**S velkou úctou věnováno Vladimíru Páralovi,
pravidelnému čtenáři mých pamětnických knih.**

~ Aleš

Dívám se na pohyblivé obrázky už sedmdesát let.

Tenkrát dávno za války u Brna se všude stály dlouhé fronty na lístky do kina, nad kterými přelétly střílející bojové letouny SSSR nebo bombardující letouny USA.

Dnes do mého pokoje vlétají na obrazovce a monitoru řvavě barevné a akusticky řvoucí řeky hořících aut, vražděných a zdrogovaných těl, střel, orgasmů, chroptění a skřeků.

Ale teď náhle ztišení, jen lyrická hudba, a ze stříbrného oblaku přijíždí dlouhý průvod jezdců na koních, rozpoznávám Jana Wericha, Oldřicha Nového, Natašu Gollovou, Adinu Mandlovou.... a vpředu na bílém hřebci nás Aleš Cibulka vede na zážitkovou trasu svou stříbrnou říší!

~ Vladimír Páral

Obsah

Předmluva 9

František Smolík 10

Jan Werich 20

Ljuba Hermanová 26

Ladislav Boháč 32

Zorka Janů 38

Antonie Nedošinská 42

Theodor Pištěk 52

František Filipovský 58

Růžena Nasková 66

Jára Kohout 76

Rudolf Deyl mladší 86

Rudolf Deyl starší 94

Otomar Korbelář 98

Vlasta Matulová 104

František Kreuzmann 110

Stella Májová 116

František Kovářík 124

Stanislav Neumann 132

Jaroslav Vojta 140

Gustav Nezval 148

Předmluva

Milí přátelé starých českých filmů a jejich nesmrtelných hvězd,

když před lety vznikal první díl této knižní řady, ani ve snu mě nenapadlo, že jednou budu psát úvod ke třetímu. Jenže vy, čtenáři, jste rozhodli jinak. Dali jste nám svým zájmem o první dvě knihy najevo, že se vám ještě nechce opouštět svět filmů pro pamětníky, černobílých fotografií a hereckých osobností, které nás dokážou rozesmát, či dojmout i po mnoha desetiletích. A přiznávám, že nám se z něj také vůbec nechce.

Možná by se mohlo zdát, že po dvou dílech už musejí přijít na řadu jen ti méně známí nebo že jde o jakýsi výběr toho, co zbylo. Jen se ale podívejte, kdo vás na následujících stránkách čeká: František Smolík, Jan Werich, Antonie Nedošinská, Theodor Pištěk, František Filipovský nebo Růžena Nasková rozhodně žádnými náhradníky nejsou. A vedle nich dostávají prostor také Ljuba Hermanová, Ladislav Boháč, Rudolf Deyl, Zorka Janů, Jára Kohout a další osobnosti, jejichž tváře důvěrně známe, i když se někomu jejich jméno na první dobrou nevybaví. Stačí však pustit některý z pamětnických filmů a rázem máme pocit, jako by k nám přišli staří známí na návštěvu.

Také tentokrát jsem nechtěl sestavovat nudný herecký slovník ani vám předkládat dlouhé výčty rolí, divadelních angažmá a životních dat. Mnohem víc mě zajímá, jací tito lidé byli, když zhasly reflektory a filmová kamera přestala natáčet. Co je těšilo, čeho se báli, jaké měli slabosti a čím dokázali rozesmát své kolegy. Proto jsem znovu otevřel své archivy a vybral vzpomínky Zity Kabátové, Svatopluka Beneše, Josefa Zímy, Jana Přeučila, Petra Štěpánka, Jiřiny Bohdalové, Libuše Švormové, Carmen Mayerové, Petra Kostky a dalších, kteří se s těmito legendami osobně potkávali.

Někteří z pamětníků už tu bohužel nejsou s námi. O to cennější pro mě je, že se jejich hlasy podařilo zachytit a že teď mohou vyprávět dál. Díky nim se dozvíte, kdo měl strach z řízení automobilu, kdo dokázal před začínajícím kolegou jedinou větou rozehnat trému, kdo byl nezmar, kdo velký šprýmař a kdo za svou zdánlivou přísností ukrýval laskavého a skromného člověka.

Třetím dílem se tedy naše společné putování za hvězdami českého filmu uzavírá. Věřím však, že osobnosti, které na jeho stránkách potkáte, zůstávají právem věčné. Dokud se na jejich filmy díváme, dokud si připomínáme jejich příběhy a dokud se nad nimi smějeme i dojímáme, jsou stále tak trochu mezi námi.

Děkuji vám, že jste si tuto knihu vyžádali. Přeji vám krásné čtení, příjemné prohlížení a hlavně radost z dalších setkání s tvářemi, na které se nezapomíná.

František Smolík

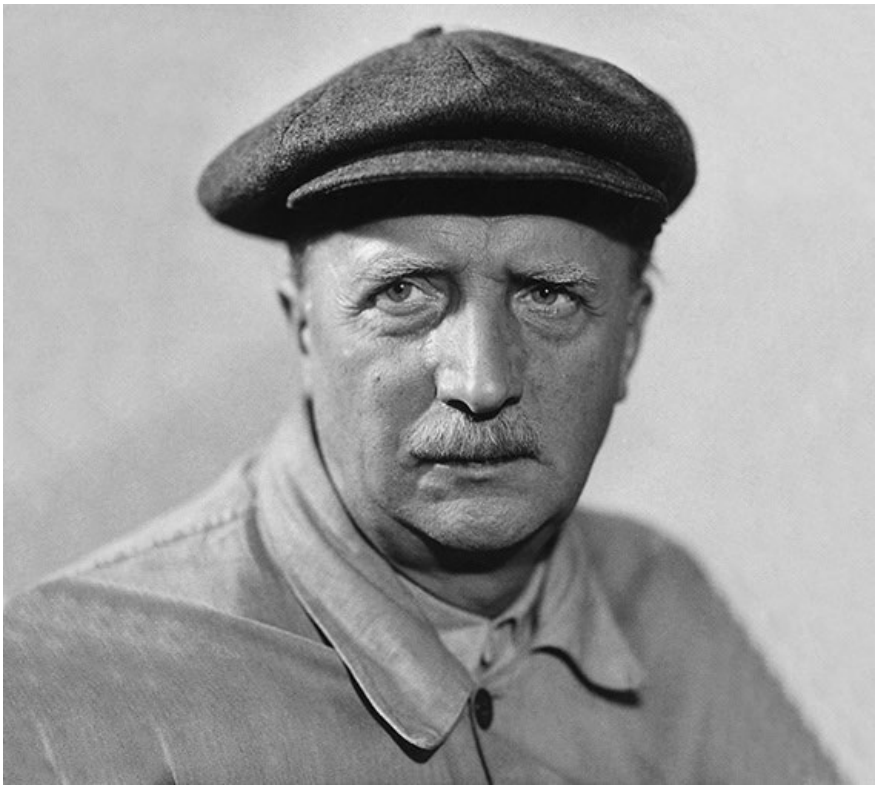
* 23. ledna 1891 Praha

† 26. ledna 1972 Praha

Jsem na vážkách, kterou z filmových rolí Františka Smolíka vám připomenout, vždyť svůj první snímek natočil už v roce 1919, naposledy se pak na plátně objevil roku 1971. Co třeba roztomilého poustevníka Školastyka z Hrátek s čertem (1956)? Nebo vlídného krále v Princezně se zlatou hvězdou (1959)? Vrcholem jeho mistrovství byl bezesporu profesor Málek v Krejčíkově Vyšším principu (1960). I teď mi jde mráz po zádech, když si vzpomenu, jakým způsobem pronesl v závěru filmu ke svým studentům: „Z hlediska vyššího principu mravního vražda na tyranu není zločinem. Já protestuju tak, jako každý čestný člověk musí protestovat. Protestuju proti vraždě vašich kamarádů. Jejich nevinná, čistá krev ať padne na hlavy jejich vrahů."

František Smolík;
KARHANOVA PARTA (1950)

Hercem se chtěl stát František Smolík už jako kluk, ale tatínek mu zkoušky na konzervatoř zatrhl. Proto se vyučil elektrotechnikem. Proti otcově vůli ale nakonec stejně zběhl ke kočovným společnostem. Dodnes ho filmoví diváci milují, s láskou na něj vzpomínala i jeho kolegyně Zita Kabátová: „Byl to báječný člověk a báječný herec. Považovala jsem si, když jsem s ním mohla hrát. Lichotilo mi, jak se ke mně chová. Neměl žádné hvězdné manýry, ač hvězdou skutečně byl. Navíc byl laskavý i v soukromí. S jeho Miládkou měli krásný vztah.“ Smolík byl nenápadný a tichý, Milada naopak povídavá. Ráda byla ve společnosti středem zábavy. Manželovi vytvářela dokonalé zázemí a on se nemusel starat o nic jiného než o své role. Když v lednu 1972 František Smolík zemřel, jeho žena ho následovala za necelý rok.

František Smolík, Zita Kabátová;
MANŽELSTVÍ NA ÚVĚR (1936)

„Ráda vzpomínám třeba na film Manželství na úvěr. Já tam hrála mladou ženu Leu, živila jsem na studiích svého milého, jenže on se zamiloval do mé mladší sestry. Já si ale taky našla jiného a mého nového partnera hrál právě František Smolík. Jako herec byl perfektní a některé jeho výkony považuji za legendární. Například jeho poustevník Školastykus v Hrátkách s čertem režiséra Josefa Macha je dokonalý. Scéna, jak si pochutnává na kobylkách, patří do zlatého fondu."

~ Zita Kabátová

P-2.985

František Smolík, Zita Kabátová;
MANŽELSTVÍ NA ÚVĚR (1936)

„František Smolík byl báječný partner, problémy ovšem nastaly, když měl šoférovat. Když měl vzít do ruky volant, málem ho utrhl. On se totiž strašně bál, a proto nemohl ve filmu řídit. Přesto mě jednou málem utopil. Když se natáčela scéna v jedoucím autě, přivázali nás k nákladáku, na kterém seděli kameraman a režisér. Prostě jsme byli na laně, to nákladní auto nás táhlo a Smolík jako řídil. Jednu scénu jsme natáčeli u vody, podél přehrady. Tenkrát krásně zapadalo slunce a Smolík říkal text: ‚Podívej se, má drahá, jak to slunce krásně zapadá!' A jak se na to díval, pořád zatáčel k tomu slunci, až jsme málem skončili ve vodě. Nestalo se to jenom proto, že jsme byli přivázaní na tom laně."

~ Zita Kabátová

František Smolík; DON JUAN (1957, Národní divadlo Praha)

„Františka Smolíka jsem měl možnost osobně poznat při práci na inscenaci Dona Juana. Toho hrál Otomar Krejča – a jeho otce právě pan Smolík. Pravidelně jsem ho pozoroval, jak šel v jedné scéně po schodech na praktikábl a tam měl velký monolog. V ruce při tom držel hůl. A s tou hůlkou dělal taková malá jemná gesta. Skončil monolog, po něm vždycky následoval veliký aplaus a on šel s tou holí zase ze schodů dolů. Přistoupil k němu rekvizitář a řekl: ‚Mistře, já vám tu hůlku vezmu.' A Smolík na to pokaždé: ‚Ne, ne, děkuji. Já ji do rekvizitárny odnesu sám.' Ta pokora k těmto technickým profesím, ta profesionalita, to bylo úžasné. Tohle byli prostě mistři jeviště po všech stránkách."

~ Jan Přeučil

„Na začátku sedmdesátých let u nás v Národním divadle režíroval Naše furianty Vítězslav Vejražka. Celou tu inscenaci jsme tenkrát točili na gramofonové desky. A Vejražka si přál, aby si dědečka zahrál pan František Smolík, který ho na jevišti hrával v padesátých letech. Byl na tom zdravotně hodně špatně, museli už ho dokonce přinést. Posadili ho k mikrofonu a on ten svůj slavný monolog řekl tak, že celé studio zmrtvělo a všichni začali brečet. Dal do toho všechny svoje emoce."

~ Petr Štěpánek

Právě postava dědečka Petra Dubského byla posledním veřejným hereckým vystoupením tohoto velkého českého umělce.

František Smolík; NAŠI FURIANTI (1953, Národní divadlo Praha)

František Smolík, Marie Vášová;
VYŠŠÍ PRINCIP (1960)

„S Františkem Smolíkem jsem se setkala v roce 1960 při natáčení Vyššího principu. Měla jsem tam takovou úplně malinkou roli, ale díky tomu jsem ho mohla sledovat. Hrál toho profesora nádherně, neuvěřitelně. Vzpomínám si na chvíli, kdy jsem ho poprvé potkala a naprosto oddaně pozdravila. I v civilu nosíval dlouhý černý plášť, klobouk, a chodil takovým nezvyklým způsobem. Jako v tom filmu. Pan Smolík opravdu působil na první pohled jako Pan herec."

~ Libuše Švormová

Ivan Mistrík, František Smolík; VYŠŠÍ PRINCIP (1960)

Režisér Jiří Krejčík, který scénář připravoval celých patnáct let, si původně do hlavní role představoval Jindřicha Plachtu. Jenže ten zemřel devět let před tím, než se konečně začalo točit. Postavu Málka proto nabídl Františku Smolíkovi, který ve filmu předvedl svůj životní výkon. Bezesporu nejdojemnější je závěrečná scéna, ve které má coby třídní profesor proslov ke svým studentům. Režisér mu prý občas vytýkal přílišnou patetičnost, což herec přijímal s nevolí. Když Krejčík vznesl stejný požadavek i při natáčení této vypjaté scény, Smolík se neudržel a důrazně oponoval, že takhle emocionálně silný monolog nemůže říkat bez emocí. Jak vidno, režisér si nakonec nechal říct. Filmaři potřebovali, aby studenti měli při profesorově proslovu slzy v očích. Před natáčením záběru jim proto pustili československou hymnu a díky tomu se podařilo tuto působivou scénu natočit hned napoprvé.

Jan Werich

* 6. února 1905 Praha

† 31. října 1980 Praha

Jana Wericha jsem sám pro sebe vlastně objevoval postupně. Když jsem byl hodně malý, byl pro mě jen veselým dědečkem, milionářským podnikatelem Violou, v seriálu o Panu Tau. Během školní docházky jsem pak díky hodinám hudební výchovy objevil nesmrtelné písně, které vytvořil ve spolupráci s pány Voskovcem a Ježkem. A pak přišly filmy – Peníze nebo život, Pudr a benzin, Svět patří nám nebo Hej-Rup! Pak už to bylo celé Osvobozené divadlo, celý obdivuhodný pracovní i soukromý vztah pánů V & W. A jak tak stárnu, nepřestávám žasnout nad moudrostí a odvahou tohoto muže. Jistě, měl i své slabiny, prohry, ale kdo je nemá. Stále vidím těch několik plzniček za oknem pracovny Werichovy vily, které jsou tam dodnes, tak jak to měl pan domácí rád.

9. října 1945 se po více než šesti válečných letech Werich vrátil z amerického exilu. Na letišti ho čekal dav lidí a novináři. Redaktor rozhlasu s ním ještě týž den natočil rozhovor. „Nejhorší věc, kterou můžete jako herec udělat, je odejít do země, jejíž řeč neznáte," řekl tehdy Mistr. Tato nahrávka je nejstarší dochovanou, pořízenou přímo Československým rozhlasem. V archivu je jich však několik ještě starších. Jsou to záznamy relací, které Werich a Voskovec vysílali během válečných let pro okupovanou vlast na vlnách Hlasu Ameriky. Fotografie vznikla 5. července 1948 na Mevro, tedy Mezinárodní výstavě rozhlasu, která se konala u příležitosti 25. výročí založení Radiojournalu. Společnost Werichovi dělal černošský zpěvák Hubert Dilworth. Mimochodem, když už jsme narazili na tohoto zajímavého muže. Narodil se v roce 1917, u nás v Československu koncertoval jak ve zmíněném roce 1948, tak ještě jednou o osm let později. Krom toho, že to byl obdivuhodný zpěvák, srdečný a laskavý člověk, to byl i velmi statečný muž. V 50. letech minulého století a celá další desetiletí si totiž uhájil svůj vztah. Se svým přítelem Augurem Townem to měl ale ještě složitější, museli si totiž navíc obhájit i lásku černošského a bílého muže. Žili spolu až do roku 1994, kdy Hubert zemřel.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Věčné tváře českého filmu ve vzpomínkách a fotografiích**.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.